

Tverrsnittsrapport: Risikomønster i norske trafikkulykker

Oppdatert 11.06.2025

1 | Risikomønsteret i fire lag

Lag	Hva vi ser	Hvorfor det henger sammen
Eksponering	Skader skjer oftest <ul style="list-style-type: none"> • når sikten er god og veien er tørr • ved +5 °C eller mer • på hverdager i arbeidstid	Flest kjøretøy og myke trafikanter på veien. Volum > fare gjør at “gode” forhold paradoksalt gir flest hendelser.
Risikoadferd	Menn dominerer i alle skade- og dødsstatistikker. Førere står for ≈ 80 % av personskadene.	Menn kjører mer, fortere og oftere. Føreren styrer fart, oppmerksomhet og rusnivå → flere muligheter til feil.
Miljø + Sesong	<ul style="list-style-type: none"> • Desember er verst på tvers av alle dimensjoner. • Juli-august topper lettere skader, særlig blant passasjerer.	Vinter: mørke, julehandel, stress, nullføre. Sommer: ferie, lange turer, flere myke trafikanter, lavere beltebruk bak.
Infrastruktur	Flest ulykker på asfaltert fylkes- og kommunalveg, men høy <i>andel</i> hardt skadde på privat-/skogsbilveg.	Trafikkmengde forklarer volumet på hovedvegnettet. Dårlig standard (smalt, grus, lite sikring) gir høy alvorlighetsgrad på lavtrafikkerte veier.

2 | Tydelige «hot-spot»-kombinasjoner

Kombinasjon	Typisk scenario	Konsekvens
Menn × Formiddag × +5 °C × Fylkesveg	Pendler- og varetransport i by/tettsted.	Høyt volum av lav- til middels-alvorlige ulykker → kø og press på legevakt.
Menn × Natt × Desember × Privat/skogsbilveg	Julebord på bygda, mørk og smal veg, mulig rus.	Få hendelser, men svært høy andel drepte/hardt skadde (utforkjøring).
Kvinner × Ettermiddagrush × Høstregn × Bygate	Hente barn, myke trafikanter, våt asfalt.	Mange lettere skader → trafikkaos og forsikringskostnader.

Kombinasjon	Typisk scenario	Konsekvens
Barn baksete × Sommerferie × Motorvei/Europaveg	Langkjøring, varme, høy fart, lav baksetebeltebruk.	Stort potensial for alvorlige personskader ved kollisjon.

3 | Datakvalitet – hvordan den påvirker tolkningene

Feilkilde	Hvordan den viser seg	Hva bør gjøres
“Ukjent”-kategorier (kjønn, vegdekke, trafikanttype)	Jevn «basestøy» + topper i ferieperioder.	Pålegg rapportørene å fylle feltene; bygg validering i rapporteringssystemet.
Desember-spike i flere datasett	Ekstreme tall som forvrenger trendlinjer.	Dobbeltsjekk datainnhenting (tusen- vs desimalskilte); juster før modellering.
Moskenes-anomalien	En enkelt kommune med uvanlig høy totalsum.	Undersøk om «Sum»-kolonnen er dobbeltaggregert eller feilklassifisert.

4 | Praktisk bruk – fra analyse til handling

A. Trafikksikkerhetstiltak

- Rettet mot **menn 18-40 år**: kampanjer i sommer og desember (fart, belte, rus).
- **Desemberberedskap**: ekstra UP-kontroller, vinterdekkpåminnelser, mer brøyting uke 48-52.
- **Nullføre-varsling**: SMS/varsellys når temperaturen krysser 0 °C.
- **Baksete-/barnesikringskampanje** før fellesferien.

B. Datadrevne modeller

Modell	Input-features	Bruksområde
Logistisk regresjon (alvorlighetsgrad)	Kjønn, vegkategori, temperatur, sikt, tid på døgnet	Beregner sannsynlighet for hardt skadd/drept → ambulanseprioritering
Spatio-temporal hot-spot (Getis-Ord Gi*)	Kommune, måned, vær, tidspunkt	Kartlag som viser hvor/når tiltak gir størst effekt
Random Forest risikoscore	Alle variabler + interaksjoner (f.eks. kjønn × sesong)	Dynamisk risikonivå for variable fartsskilt

C. KPI-er for å måle effekt

- Antall drepte per 100 mill. kjøretøykm i desember.
- Andel baksetepassasjerer med belte i juli/august.
- Tid fra nullføre-varsel til utlegging av strø/grusing.

This notebook was converted with convert.ploomber.io